

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

رساله دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی

بررسی و تحلیل نشانه-معناشناختی رابطه متن کلامی و تصویر در متون ادبی

محمد هاتفی

استاد راهنمای اصلی
دکتر حمیدرضا شعیری

استاد راهنمای دوم
دکتر حسینعلی قبادی

استادان مشاور
دکتر سعید بزرگ بیگدلی
دکتر ابوالقاسم رادفر

اسفند ۱۳۸۸

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی رساله آقای محمد هاتفی تحت عنوان بررسی و تحلیل نشانه- معناساختی رابطه متن کلامی و تصویر در متون ادبی را از نظر شکل (فرم) و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای دریافت درجه دکتری پیشنهاد می‌کنند.

ردیف	اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
1	استاد راهنمای اول	دکتر حمیدرضا شعیری	دانشیار	
2	استاد راهنمای دوم	دکتر حسینعلی قبادی	دانشیار	
3	استاد مشاور اول	دکتر سعید بزرگ بیگدلی	دانشیار	
4	استاد مشاور دوم	دکتر ابوالقاسم رادفر	استاد	
5	استاد ناظر	دکتر غلامحسین غلامحسین زاده	استادیار	
6	استاد ناظر	دکتر ناصر نیکوبخت	دانشیار	
7	استاد ناظر	دکتر فرزانه سجودی	دانشیار	
8	استاد ناظر	دکتر مریم حسینی	دانشیار	
9	نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر غلامحسین غلامحسین زاده	استادیار	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسان‌ها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آن‌ها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجوی مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب و یا نرم افزار و یا آثار ویژه حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی-پژوهشی دانشگاه است، بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش‌آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می‌شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ رساله خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت زیر را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل رساله دکتری نگارنده در رشته زبان و ادبیات فارسی است که در سال ۱۳۸۸ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر حمیدرضا شعیری و راهنمایی جناب آقای دکتر حسینعلی قبادی، و مشاوره جناب آقای دکتر سعید بزرگ بیگدلی و مشاوره جناب آقای دکتر ابوالقاسم رادفر از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه‌های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به دفتر «نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می‌تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می‌کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می‌تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می‌دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین کند.

ماده ۶: اینجانب محمد هاتفی دانشجوی رشته زبان و ادبیات فارسی مقطع دکتری تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می‌شوم.

نام و نام خانوادگی:

محمد هاتفی

تاریخ و امضاء

۱۳۸۸/۱۲/۱۲

به یاد پدر و مادرم
•••

تشکر و قدردانی

پیش از هر چیز و هر کس، منت انجام و تحقق این رساله از آن خداوند است که آغاز و انجام هر کار از جانب او است. و اما بزرگوارانی که حائز بیشترین حقوق سپاسگزاری‌اند: در سراسر مدت انجام رساله، هر مرحله‌ای از کار، پس از بحث و همفکری مداوم با دکتر حمیدرضا شعیری، استاد راهنمای اول، پیش رفت و آشکارا این شیوه بسیار فراتر از حد متعارف راهنمایی رساله است. دکتر حسینعلی قبادی، استاد راهنمای دوم، با ارائه راهنمایی‌های علمی کوتاه اما موثر به تنقیح اصطلاحات و مفاهیم کمک کردند، و در کنار آن، راهنمایی‌های تجربه‌ای و رفتاری ایشان نقش بسیاری در پیشبرد اهداف رساله ایفا نمود. سوسور در جایی گفته است نشان‌دن قاعده بجا در جایگاه شایسته آن، مهمتر و دشوارتر از کشف آن قاعده است. راهنمایی‌های ارزنده ایشان در واقع چنین نقشی را در ارتباط با این رساله ایفا نمود. بخش عمده‌ای از تزریق واقع‌بینی به مدعاهای رساله را باید ناشی از مشاوره‌های مبتنی بر تجربه و وزانت دکتر سعید بزرگ بیگدلی دانست. علاوه بر این برای پردازش فنی رساله نیز بیشتر از راهنمایی‌های تکنیکی ایشان استفاده نمودم. دکتر ابوالقاسم رادفر با تاکید بر اینکه در کنار پیشبرد علمی و عملی رساله باید به ظرفیت‌های امکانی کار نیز اندیشه کنم، در مقطعی گره دشواری را گشودند. دانش روش‌شناختی، سعه صدر و سخت‌گیری توأم با دلسوزی علمی از جانب دکتر غلامحسین‌زاده، مدیر و عضو هیأت علمی گروه زبان و ادبیات فارسی، سنگ بنای رساله را در دوره تدوین و تصویب پروپوزال محکم نمود. دکتر نیکوبخت با اظهارنظرهای علمی موثرشان در دوره تصویب پروپوزال و پس از آن، به من یاد دادند که در مفید بودن اصلا دریغ نداشته باشم. همچنین دوست دارم از دکتر لطف ا... نبوی، استاد گروه منطق، به دلیل کلاس‌های بسیار تاثیرگذار روش‌شناسی‌شان که این رساله مدیون آن است، و نیز از دکتر فردوس آقاگل‌زاده، استاد گروه زبان‌شناسی، به خاطر بذل عنایت‌شان در تصویب پروپوزال، تشکر کنم. در پایان از تمامی دوستان هم‌دانشگاهی که به شیوه‌های مختلف در خصوص این رساله به گردن من حق دارند، تشکر می‌کنم و برای‌شان آرزوی موفقیت روزافزون می‌نمایم.

چکیده

در این رساله با بهره‌گیری از روش تحلیل گفتمان نشانه-معناشناختی، به بررسی این فرضیه اساسی پرداخته می‌شود که «رابطه متن کلامی و تصویر» در بستر گفتمان، یک رابطه تنشی، و تابعی از تحولات فرایندی فضای گفتمان است، طبق نتایج تحلیل، اصلی‌ترین عوامل هم‌ارتباطی و همسویی گونه‌های نشانه‌ای کلامی و تصویری در متن، عبارتند از: خط، رنگ، قاب، کادر، شکل هندسی، جهت، واژه و حرف، عدد، عکس، و تمهیداتی از قبیل ریتم، قاب‌شکنی، قبض و بسط، جهت‌دهی، اتصال ریزومی، لابیرنت‌سازی، حجم‌سازی، گفتمانی‌نمودن مجدد، مرکز‌گریزی، تکثر در زوایای دید، چرخشی‌شدن خوانش. علاوه بر این، برای اولین بار محور تنشی و فرایندی یک نظام گفتمانی مرامی ترسیم گردید که همین طرحواره در بخش سوم تحلیل، مجدداً تعدیل و به محور نظام گفتمانی دیگری محور ارتقا یافت. و اما مهمترین دستاورد این رساله، ارائه «نظریه پساگفتمان» است؛ بدین معنا که در شرایطی بر اثر هجمه عوامل ضد گفتمانی، و مهمتر از همه تنش‌های ناشی از برخورد و برون‌ریزی نظام‌های مختلف نشانه‌ای (به ویژه دو نظام نشانه‌ای کلامی / نوشتاری و بصری)، گفتمان توان دفاع از خود یا توان پاد-گفتمانی خود را از دست می‌دهد و با گذر از یک وضعیت شبه‌گفتمانی، سرانجام همه چیز در یک سیاهچال پساگفتمانی، فرومی‌ریزد. اصلی‌ترین عامل در عبور از یک وضعیت گفتمانی به پساگفتمانی، وجود لایه‌های ترجمه‌ناپذیر در وضعیت‌های بینا- (بیناژانری، بینامتنی، بیناگفتمانی، بیناسوژگانی و ...) هستند که باعث می‌شوند مرزها، هویت‌ها و نیز تمایزها و ارزش‌ها دچار فروریزش شوند. در نتیجه شناخت و نهایتاً امکان مسئولیت‌پذیری گفتمانی از سوژه ساقط می‌گردد و بنا به اتحاد سوژه/بژه بر اثر حرکت مادی و انضمامی متون و شکل‌گیری گفتمان در کنش، سوژه نیز در یک وضعیت سوژگانی شبکه‌ای استحاله می‌یابد.

واژگان کلیدی: تحلیل گفتمان، رابطه متن و تصویر، بیناژانریت، پساگفتمان، گفتمان دیگری‌محور

شماره	فهرست مطالب	عنوان	صفحه
۱	فصل اول - مقدمه	۱
۲	۱-۱ مقدمه	۲
۳	۲-۱ هدف تحقیق	۳
۴	۳-۱ قلمرو تحقیق	۴
۹	۴-۱ بیان مسأله	۹
۱۰	۵-۱ اهمیت تحقیق	۱۰
۱۲	۶-۱ تعاریف	۱۲
۱۹	۷-۱ سوالات تحقیق:	۱۹
۲۰	۸-۱ فرضیه های تحقیق:	۲۰
۲۰	۹-۱ فصل بندی رساله	۲۰
۲۳	فصل دوم	۲۳
۲۳	کلیات تحقیق (پیشینه عام و خاص)	۲۳
۲۴	۱-۲ مقدمه	۲۴
۲۵	۲-۲ پیشینه عام رابطه متن و تصویر	۲۵
۲۵	۱-۲-۲ متن و تصویر در بستر تاریخ	۲۵
۲۵	۱-۲-۲-۱ رابطه میان متن کلامی و تصویری پیش از اختراع خط: رابطه انتقالی	۲۵
۲۹	۲-۲-۲-۱ رابطه متن کلامی و تصویر پس از اختراع خط: رابطه مقارنه‌ای	۲۹
۳۱	۲-۲-۲-۳ رابطه متن کلامی و تصویر در قلمرو ایران	۳۱

۴۲پیشینه نمونه‌های تحقیق
۴۳شعر دیداری
۴۹تمهیدات متنی در آفرینش شعر دیداری: هنجارگریزی
۵۲کتاب مصور
۵۷نحوه معناداری در کتاب مصور
۶۲نقاشی خط و خط-نقاشی
۶۳انتزاع گرایی در خط-نقاشی
۶۴پیشینه خاص: پیشینه «پژوهشی» رابطه متن نوشتاری و تصویر
۷۰طبقه‌بندی‌های ارائه شده از رابطه متن نوشتاری و تصویر
۷۸جمع‌بندی کلی فصل دوم
۸۱فصل سوم
۸۱نظریه‌های نشانه-معناشناسی و روش تحلیل گفتمان نشانه-معناشناختی
۸۲مقدمه
۸۳مکاتب نقد ادبی (فرمالیسم، ساختارگرایی، پساساختارگرایی، پسامدرنیسم)
۹۵نشانه-معناشناسی
۹۷خاستگاه نشانه-معناشناسی
۹۷سوسور (۱۸۵۷-۱۹۱۳)
۱۰۲پیرس (۱۸۳۹-۱۹۱۴)
۱۰۵نشانه گفتمانی یا پدیداری
۱۰۸نشانه‌های تصویری

- ۱۱۰نشانه-معناشناسی مکتب پاریس.....۲-۳-۳
- ۱۲۲نقش پدیدارشناسی در تجزیه و تحلیل نشانه-معناشناختی.....۱-۲-۳-۳
- ۱۲۶متن.....۲-۲-۳-۳
- ۱۲۷مسئولیت گفتمانی.....۳-۲-۳-۳
- ۱۲۸تعریف گفتمان.....۴-۲-۳-۳
- ۱۳۳معنی و معنا: از زبان به گفته‌پردازی.....۵-۲-۳-۳
- ۱۳۶تفاوت و ارزش.....۶-۲-۳-۳
- ۱۳۸مربع معناشناختی.....۷-۲-۳-۳
- ۱۴۲نظام تنشی گفتمان.....۸-۲-۳-۳
- ۱۴۳محور تنشی.....۹-۲-۳-۳
- ۱۴۷نظام ارزشی گفتمان.....۱۰-۲-۳-۳
- ۱۵۰نظام‌های گفتمانی.....۱۱-۲-۳-۳
- ۱۵۲مدل تحلیل نظام‌های گفتمانی لاندوفسکی.....۱۲-۲-۳-۳
- ۱۵۳نشانه-معناشناسی اجتماعی و الزامات آن در تحلیل متن.....۱۳-۲-۳-۳
- ۱۵۷ژانرها و تاثیر آنها بر خوانش پدیداری متن.....۱۴-۲-۳-۳
- ۱۶۲مدل تحلیل نشانه‌شناسی فرهنگی.....۱۵-۲-۳-۳
- ۱۶۷سمیوسفر یا فضای نشانه‌ای.....۱-۱۵-۲-۳-۳
- ۱۶۸سپهر نشانه‌شناسی گفتمان و ارزش.....۲-۱۵-۲-۳-۳
- ۱۶۹نشانه‌شناسی لایه‌ای.....۱۶-۲-۳-۳

۱۷۱ ۴-۳ جمع‌بندی
۱۷۳ ۵-۳ جمع‌بندی کلی و طرح مسأله تحقیق
۱۷۸ فصل چهارم
۱۷۸ تحلیل نمونه‌ها: شعر دیداری، کتاب مصور، نقاشی - خط
۱۷۹ ۱-۴ شعر دیداری: شکل‌گیری نظام گفتمانی مرامی
۱۷۹ ۱-۱-۴ مقدمه
۱۸۰ ۲-۱-۴ تفکیک دو وجه صوری و محتوایی عناصر نوشتاری و تصویری
۱۸۴ ۳-۱-۴ مجاورت مکانی به مثابه سرمنشا و نقطه آغاز تعامل
۱۸۹ ۴-۱-۴ نظام جانشینی و همنشینی
۱۹۰ ۵-۱-۴ نظام تنشی گفتمان نوشتاری-تصویری
۱۹۴ ۶-۱-۴ رابطه عناصر نوشتاری و تصویری در بستر نظام‌های گفتمانی
۲۰۳ ۷-۱-۴ نقش زاویه دید در شکل‌گیری فضای گفتمانی
۲۰۶ ۸-۱-۴ انتقال تجربه شوشی متن به خواننده
۲۰۸ ۹-۱-۴ چرخش در زوایای دید و بینامتنیت: دو راهکار پاد-گفتمانی
۲۱۳ ۱۰-۱-۴ نقش مکان و وجه بصری متن در شکل‌گیری فضای تنشی گفتمان
۲۱۵ ۱۱-۱-۴ جمع‌بندی رابطه متن نوشتاری و تصویر
۲۱۶ ۱۲-۱-۴ نتیجه
۲۱۹ ۲-۴ کتاب مصور: شکل‌گیری نظام پساگفتمانی
۲۱۹ ۱-۲-۴ مقدمه
۲۲۰ ۲-۲-۴ تجزیه لایه‌های تصویری و نوشتاری در صورت متن
۲۲۶ ۳-۲-۴ فرابازنمایی و کنشی شدن متن
۲۲۷ ۴-۲-۴ صفحه‌بندی و طراحی در خدمت معناآفرینی

- ۲۳۶.....وضعیت ریزومی هویت عوامل گفتمانی
- ۲۴۷.....۶-۲-۴ وضعیت هزار تو و دلالت‌های گفتمانی آن
- ۲۵۱.....۷-۲-۴ بلاغی بودن رابطه عناصر نوشتاری و تصویر در بستر متن
- ۲۵۵.....۸-۲-۴ وضعیت ارزشی نشانه‌ها در متن
- ۲۵۹.....۹-۲-۴ نقض ژانر کتاب مصور مدرن
- ۲۶۳.....۱۰-۲-۴ روایت شکنی و عبور به فضای پساروایت
- ۲۶۶.....۱۱-۲-۴ بینامتنیت و خودآگاهی گفتمانی
- ۱۲-۲-۴ حوزه‌های ترجمه‌ناپذیر در مرزهای تلاقی ژانرها و تاثیر آن بر رابطه میان متن و تصویر
- ۲۶۸.....
- ۲۷۷.....۱۳-۲-۴ عبور از نگاه دو وجهی به سه وجهی
- ۲۸۲.....۱۴-۲-۴ گفتمان سه‌وجهی: گفتمان جهان شمول یا گفتمان سطح عالی
- ۲۸۹.....۱۵-۲-۴ پساگفتمان
- ۲۹۸.....۱۶-۲-۴ تاثیر شکل‌گیری وضعیت پساگفتمانی بر آینده متن‌ها
- ۳۰۱.....۱۷-۲-۴ جمع‌بندی
- ۳۰۵.....۳-۴ نقاشی خط: شکل‌گیری نظام گفتمانی دیگری محور
- ۳۰۵.....۱-۳-۴ مقدمه
- ۳۰۶.....۲-۳-۴ نظام پدیداری کلاسیک
- ۳۱۵.....۳-۳-۴ جسمیت و تنش برون‌متنی
- ۳۱۸.....۴-۳-۴ نظام ارزشی متن پدیداری جدید
- ۳۲۱.....۵-۳-۴ جابجایی جایگاه متن و تصویر زمینه‌ساز عبور از فضای تک‌بعدی نشانه
- ۳۲۷.....۶-۳-۴ وضعیت تنشی رابطه و تاثیر بیانگرایانه آن بر خواننده/بیننده
- ۳۲۸.....۷-۳-۴ تغییر هستی‌شناختی متن زمینه ساز نظام گفتمانی دیگری پرور

۳۳۱۸-۳-۴ جمع‌بندی
	فصل ۵ ۳۳۳
۳۳۲نتیجه‌گیری
۳۳۴۱-۵ فصل اول: مقدمه
۳۳۵۲-۵ فصل دوم: پیشینه عام و خاص پژوهش
۳-۵ فصل سوم: نقد رویکردهای تحلیلی پیشین و معرفی رویکرد جدید (طرح مسأله و فرضیات تحقیق)
۳۳۸
۳۴۰۴-۵ فصل چهارم: تحلیل نمونه‌ها
۳۵۰۵-۵ بازبینی فرضیه‌های تحقیق
۳۵۲۶-۵ دستاوردهای نظریه‌ای و نوآورانه تحقیق
۳۵۹فهرست منابع رساله
۳۷۴چکیده انگلیسی
۳۷۵پیوست‌ها

شماره

فهرست جداول

عنوان

صفحه

جدول ۱-۳ طرحواره افعال موثر در حرکت عامل فاعلی ۱۱۵

عنوان	فهرست نمودارها	شماره
صفحه		
نمودار ۳-۱ طرحواره نشان دهنده عبور از دنیای پیشاگفتمان به دنیای گفتمانی و شناخت.....		۱۳۸
نمودار ۳-۲ مربع معناشناختی گرمس.....		۱۴۰
نمودار ۳-۳ محور فرایندی تغییر معنا روی مربع معناشناختی.....		۱۴۱
نمودار ۳-۴ طرحواره فرایندی مربع معناشناختی.....		۱۴۲
نمودار ۳-۵ محور تنشی.....	Error! Bookmark not defined.	
نمودار ۳-۶ طرحواره محور تنشی صعودی همگرا.....		۱۴۶
نمودار ۳-۷ طرحواره محور تنشی ناهمگرای نزولی.....		۱۴۷
نمودار ۳-۸ طرحواره تحولات نظام‌های گفتمانی لندوسکی.....		۱۵۳
نمودار ۳-۹ طرحواره مبنایی لوتمن در خصوص رابطه فرهنگ/ طبیعت (متن/نا-متن).....		۱۶۳
نمودار ۴-۱ توزیع ارزشی شعر «میزگرد مروت» روی محور تنشی.....		۱۹۱
نمودار ۴-۲ وضعیت عوامل گفتمانی شعر «میزگرد مروت» روی محور تنشی.....		۱۹۲
نمودار ۴-۳ طرحواره نظام گفتمانی مرامی.....		۲۰۲
نمودار ۴-۴ تحول از نظام گفتمانی تک‌گفتمانی به بیناگفتمانی.....		۲۱۲
نمودار ۴-۵ طرحواره فرایند روایی گرمس.....		۲۶۴
نمودار ۴-۶ طرحواره فرایند عبور از سلطه «خود» به سلطه «تهاد».....		۲۷۰
نمودار ۴-۷ وضعیت نظام دوجهی در انتقال به سه‌وجهی روی محور تنشی.....		۲۸۰
نمودار ۴-۸ طرحواره عبور از وضعیت گفتمانی به وضعیت پساگفتمانی.....		۲۹۹
نمودار ۴-۹ سپهر نشانه‌شناسی پساگفتمانی: وضعیت یا سمیوسفر جدید فرهنگی در عصر پساگفتمانی		
و پسامتنی.....		۳۰۰

نمودار ۴-۱۰ محور تنشی نظام گفتمانی دیگری محور ۳۳۰

عنوان	فهرست اشکال	شماره
صفحه		
شکل ۱-۲ نقاشی باقی‌مانده در غارهای لاسکو فرانسه متعلق به پانزده تا ده هزار سال قبل از میلاد.	۲۶	
شکل ۲-۲ نقاشی شکار گوزن، متعلق به منطقه چتل هیوک در آناتولی ترکیه، ۵۷۵۰ ق.م.....	۲۷	
شکل ۳-۲ نقاشی روی کاسه چنگ متعلق به منطقه اور واقع در جنوب عراق، ۲۶۰۰ ق.م.....	۲۸	
شکل ۴-۲ نقاشی دیواری مقبره پاشدوطیوه (سلسله نوزدهم ۱۳۰۷-۱۱۹۶ ق.م) برگرفته از مصر.....	۳۰	
شکل ۵-۲ نقاشی معروف به «داوری پس از مرگ» متعلق به مصر.....	۳۱	
شکل ۶-۲ دو تیرانداز: طراحی بشر اولیه، نقاشی غار دوشه در لرستان.....	۳۲	
شکل ۷-۲ طرح نقاشی جام برنزی کیدین هوتران.....	۳۳	
شکل ۸-۲ دو نمونه از آثار تصویرسازی شده منسوب به مانویان.....	۳۴	
شکل ۹-۲ دو صفحه از نسخه تصویرگری شده مقامات حمیدی متعلق به حدود ۶۰۰ ق.ه.....	۳۵	
شکل ۱۰-۲ تصاویر نسخه مصور جامع التواریخ رشیدالدین متعلق به ۷۱۴ ق.ه دوره مغول.....	۳۶	
شکل ۱۱-۲ صفحه‌ای از کتاب مصور کلیله و دمنه متعلق به مکتب هرات، سال ۸۳۳ ق.ه.....	۳۷	
شکل ۱۲-۲ تصویر دو اروپایی، اثر رضا عباسی.....	۳۸	
شکل ۱۳-۲ نمونه‌ای از تقسیمات دایره‌ای و گره‌ها در تزیینات معماری.....	۳۹	
شکل ۱۴-۲ نمونه‌ای از تقسیمات دایره‌ای (دایره هشت پر) و ستاره‌ها در تزیینات معماری.....	۴۰	
شکل ۱۵-۲ کتیبه.....	۴۱	
شکل ۱۶-۲ نمونه‌ای از تشجیر.....	۴۲	
شکل ۱۹-۲ Britania to her “daughter” America.....	۴۷	
شکل ۲۰-۲ untitled.....	۴۷	
شکل ۲۱-۲ شعر دیداری از فیروزه میزانی.....	۴۹	

- شکل ۲-۲۲ شعر «ژرفا» از هوشنگ صهبا..... ۵۰
- شکل ۲-۲۳ 'Map of 100 Aker Wood' from *Winnie the Pooh* ۵۱
- شکل ۲-۲۴ شعر دیداری از علیرضا پنجه ای با عنوان «مربع تنهایی»..... ۵۲
- شکل ۲-۲۵ خط-نقاشی از محمد احصایی ۶۲
- شکل ۲-۲۶ نقاشی خط از جلیل رسولی (خمر من و خمار من . . .) متعلق به سال ۱۳۶۹ ه.ش..... ۶۳
- شکل ۳-۱ نقاشی از رنه مگریت با عنوان کاربرد زبان ۱۳۶
- شکل ۴-۱ شعر کانکریت با عنوان «میزگرد مروت» ۱۸۰
- شکل ۴-۲ شعر کانکریت با عنوان «استحاله» ۱۸۱
- شکل ۴-۳ شعر کانکریت با عنوان «غربت»، از طاهره صفارزاده ۲۰۴
- شکل ۴-۴ روی جلد کتاب مردم معمولی (میراسدالله، ۱۳۸۴ الف)..... ۲۲۱
- شکل ۴-۵ روی جلد کتاب خوی وارونه دیوها (میراسدالله، ۱۳۸۴ ب)..... ۲۲۳
- شکل ۴-۶ صفحه‌های ۷۴-۷۵ از کتاب مردم معمولی ۲۳۰
- شکل ۴-۷ صفحه‌های ۷۶-۷۷ از مردم معمولی ۲۳۱
- شکل ۴-۸ صفحه‌های ۷۸-۷۹ از کتاب مردم معمولی..... ۲۳۲
- شکل ۴-۹ پشت جلد کتاب مردم معمولی..... ۲۳۳
- شکل ۴-۱۰ صفحه‌های ۶-۷ از کتاب مردم معمولی ۲۵۱
- شکل ۴-۱۱ صفحه‌های ۴۸-۴۹ از کتاب مردم معمولی ۲۵۸
- شکل ۴-۱۲ صفحه‌های ۶۶-۶۷ از کتاب مردم معمولی..... ۲۶۱
- شکل ۴-۱۳ صفحه‌های ۲۰-۲۱ از کتاب مردم معمولی..... ۲۶۲
- شکل ۴-۱۴ روی جلد کتابچه مصور بانک عشق..... ۲۹۶
- شکل ۴-۱۵ صفحه نخست کتابچه بانک عشق..... ۲۹۶
- شکل ۴-۱۶ صفحه پشت جلد کتابچه مصور بانک عشق..... ۲۹۷

- شکل ۴-۱۷ خط-نقاشی [پدیدآورنده نامعلوم]..... ۳۰۷
- شکل ۴-۱۸ خط-نقاشی از علی عظیمی..... ۳۱۰
- شکل ۴-۱۹ خط-نقاشی از فریدون کامرانی..... ۳۱۲
- شکل ۴-۲۰ خط-نقاشی از محسن بوکی..... ۳۲۳
- شکل ۴-۲۱ خط-نقاشی از فرزاد رضایی..... ۳۲۷